

החיים שהשתנו ברגע, אי היכולת לנוע בחופשיות, הקושי להכיר בן זוג והחשש היומיומי מהידרדרות המחלה ■ שבע שנים אחרי שחלתה בטרשת נפוצה, הסכימה עתליה ליפמן (23) ממרחביה, להיות הדמות המרכזית בסרט דוקומנטרי שביימו חבריה ■ עכשיו נשאר רק לגרוף את הפרס בתחרות הקרבה באוניברסיטת תל אביב

אלה הם חיי

■ לירז מנדל // צילומים: שרון צור

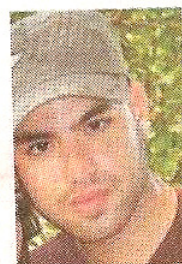
פרופורציה לחיים. בשתי מילים אלה מסכימים רים אורטל סבא וגל אליהו, סטודנטים שנה ג' במכללת עמק יזרעאל את החלטתם לייצור סרט על חייה של חברתם לספסל הלומדים, עתליה ליפמן ממרחביה, חולה בטרשת נפוצה. אם שואלים את ליפמן עצמה, המטרה מקרשת את האמצעים. אחרי שבע שנים ואינספור מבטים שנתקעים עליה, היא הבינה שהיא צריכה לעשות הכול כדי לחדד את המודעות בקרב הציבור למחלה. "גם אני הייתי במצב הזה של באסה ודיכאון כשהייתי בת 16 על המחלה, אבל עם הזמן למדתי שאפשר לחיות איתה והכרתי הרבה אנשים שמוכיחים זאת מדי יום", היא אומרת, "נכון, אני הולכת לישון בלילה עם חשש להתעורר מוגבלת יותר ביום, אבל בינתיים אסור לוותר על החיים".

הגילוי המפתיע "לא חשבתי על מחלה"

לפני כשבע שנים, בהיותה בת 16 בלבד, התגלתה מחלת הטרשת בגופה של ליפמן. הגילוי המפתיע שינה את חייה מן הקצה אל הקצה והביא אותה לתובנות מאירות עיניים, שבעקבותיהן אף הסכימה כאמור לפני כשנה וחצי להשתתף בסרט דוקומנטרי שיצרו סטודנטים מהחוג לתקשורת במכללת. בסרט תיעדו סבא ואליהו את התמודדותה היומיומית של ליפמן עם המחלה. לפני מספר שבועות הוקרן הסרט לראשונה במכללה ובשבועות האחרונים אף הועלה לרשתות החברתיות וזוכה לשבחים רבים. עכשיו מקווים ליפמן ויוצרי הסרט לגרוף את הפרס בתחרות הסרט הקצר הטוב

סבא

אליהו

ביותר באוניברסיטת תל אביב.

המחלה הפתיעה את ליפמן ותפסה אותה בשלב שכל נערה מחכה לו. גיל 16, עיצומו של גיל ההתבגרות, מסיבות, חברים וכל מה שמסביב. על מחלות, היא לא חשבה כלל. באחד הימים מעדה ונפלה. היא סירבה לייחס לכך חשיבות, אך לאחר מספר פעמים בהן שבה ונפלה ללא כל סיבה, החליטו הוריה לקחת אותה לבדיקה רפואית. "לא התרגש" נ. אבא שלי אפילו אמר לי בצחוק שאני צריכה לשים מגני ברכיים. באותה תקופה הידיים התחילו לרעוד לי וחשבתני שאני לא בסדר ושכראי שאתאמן יותר ואחזק את השרירים, אבל זה לא עזר ונשלחתי לבדיקה אצל נוירולוגית".

בבדיקה הראשונה לא אובחנה הטרשת וליפמן קיבלה המלצה להמשיך ולהתאמן. האימונים לא ממש סייעו לשרירי רי הגלילים והידיים להתחזק וליפמן שבה לבדיקה נוספת. "שלושה חודשים אחרי הבדיקה הראשונה חזרתי למחלקת נוירולוגיה בבית חולים העמק, שם שלחו אותי לבדיקת MRI וגילו שיש לי טרשת נפוצה – מחלה כרונית הפוגעת בתפקודם של תאי העצב במערכת העצבים המרכזית".

הדיכאון

"ראיתי רק שחור"

הגילוי המרעיש זעזע את חייה של ליפמן שהייתה בטורח כי אלה הגיעו אל סופם וכי לעולם לא תשוב להיות כפי שהייתה. "כשאמרתי לי את השם של המחלה, נתקפתי בהלם. ראיתי רק שחור, לא הייתה לי שום תקווה וחשבתני שבזה נגמר חיי. למזלי ההורים והאחיות שלי דאגו לתת לי הרבה אהבה".

ליפמן החלה להתקשות בהליכה, שהפכה עם הזמן קשה

יותר גם הריבור נפגע והפך איטי. "הטרשת שלי נקראת פרוגרסיבית שזו התדרדרות מתמדת במחלה. ההליכה הפכה להיות קשה, אני הולכת קצת וישר צריכה לנוח".

חודשים של עצב ויגון עברו על ליפמן. עד אז מעולם לא שמעה על המחלה ולא הכירה אנשים שסובלים ממנה. היא הרגישה שעולמה חרב עליה, עד שחיפוש קצר באינטרנט חשף אותה לפורום של חולי טרשת נפוצה, שבעקבותיו הגיעה לקבוצת תמיכה שהביאה לשינוי משמעותי בחייה. "מצאתי פורום של חולים במחלה וגיליתי שיש בארץ 5,000 חולים שחיים עם זה וחלק אפילו חי טוב. התחלתי להכיר אנשים דרך הפורום ולדבר על המצב עם אנשים שחווים את מה שאני חווה וכך גם גיליתי שבחיפה מתקיימת קבוצת תמיכה לחולים במחלה בגילאי 20-30 והחלטתי מיד להצטרף".

פעם בחודש מגיעה ליפמן לקבוצת התמיכה שם היא פורקת את אשר על ליבה ומדברת על עצמה ובעיקר על ההתמודדות בחברה. "זה מקום מעולה שהתמורה הגדולה שלו זה שיש הרגשה שאני לא לבד".

במקביל לקבוצת התמיכה החלה ליפמן לקבל טיפול תרופתי על בסיס זריקות, אך אלה לא סייעו לה תקופה ארוכה ומצבה לא השתפר. רק לפני כשנה החלה לקבל טיפול בתרופה המוגדרת בגדר ניסוי הנקראת טאיסברי, שאותה היא מקבלת אחת לחודש בעירוני בבית החולים כרמל. תרופה זו מספרת ליפמן שיפרה את איכות חייה.

צה"ל דחה "לא רציתי לוותר"

כשהגיעה לגיל 18 סירב הצבא לגייס אותה. היא התעקשה לתרום את חלקה. "נאבקתי ולא הייתי מוכנה לוותר, אך

בחור נחמד, אבל היא יודעת שזו לא תהיה משימה פשוטה. "אני חוששת שמעסיקים יפחדו מהמחלה שלי, למרות שאין ממה. זה בטח לא מדבק". בין לבין, היא משתדלת לבלות הזמן ותמיד מוקפת חברים.

ליפמן למודת אכזבות וקשיים פיזיים ונפשיים, טוענת כי היום היא אופטימית הרבה יותר מהעבר. כשהיא מתבקשת לתאר במעט את הקשיים, היא מבקשת לעצמה זמן לחזור אחורה בסרט של חייה האמיתיים. ואז בקול חנוק מדמעות היא מתארת את הרצון להכיר בן זוג, את הכמיהה שהחברה לא תתייג אותה כחולה שאסור להתקרב אליה ואת הגעגועים לים. "אני מאוד מפחדת מהידרדרות המצב. אני מפחדת ללכת לישון ולקום במצב גרוע יותר. החשש הגדול הוא מהיום שבו איאלץ לנוע בכיסא גלגלים. הדבר היחיד שנותר לי הוא להיות אופטימית ולקוות שלא אודקק לכך". המחלה משפיעה גם על ראייתה. אחת לשנה היא מקפידה להתייצב בבדיקת ראייה שגרתית אצל רופא עיניים, מאחר שראייתה נחלשת באופן עקבי. "כל שנה גדל לי המספר בעיניים, כיום הוא עומד על מינוס 9".

לכסוף החלטתי לבצע שירות לאומי במשך שנה וחצי בבית החולים העמק בעפולה במחלקת פתולוגיה. למרות שהיה שם קר בגלל המקררים, נהניתי כי האנשים איתם עבדתי היו תמים מאוד", היא אומרת בחיוך.

כל הזמן ניסתה ליפמן להוכיח לה ובעיקר לחברה שהמחלה לא צריכה להפוך אותה לשונה או חריגה. בגיל 21 היה לה ברור שהיא נרשמת ללימודי תואר ראשון. היא בחרה בחוג לשירותי אנוש במכללת עמק יזרעאל ואף עברה להיטגורר במעונות הסטודנטים. המכללה ייחסה חשיבות רבה לבעיותיה והקלה עליה ככל הניתן. "הקשיים שלי הם בהליכה ובמכללה ריכזו לי את כל השיעורים בבניין אחד כדי שלא אלך הרבה ברגל. בנוסף, קיבלתי הקלות שעוזרות לי מאוד".

המגבלות

"בחורים חוששים מהמחלה"

בימים אלו מסיימת ליפמן את לימודיה במכללה ועסוקה בעיקר אחר חיפוש עבודה. על הדרך היא גם שואפת להכיר

**בחורים
חוששים
מהמחלה,
הם
אפילו לא
מתחילים
איתי, כאילו
יש עליי
שלט' לא
להתקרב
חולת
טרשת. אני
מעדיפה
לא להתחיל
איתם
מהחשש
להיתקל
בתגובה
שלילית"**

ראייתה הנחלשת העמידה אותה במצב לא נעים, כשבאתר הימים לא הבינה במדרגה במכללה וכתוצאה מכך נפלה ונחבטה חזק בפניה. "לא ראיתי מדרגה אחת ונפלתי חזק מאוד. כתוצאה מהנפילה קיבלתי מכה רצינית במצח. בשביל לקום השומר נאלץ לקרוא לאחות המכללה שהגיעה לסייע לי ולברוק אם אני בסדר. זו הייתה מכה שהותירה סימנים זמן ממושך".

אחד הרברים שמוותירים בה עצב רב, היא העובדה שגברים נרתעים ממנה בגלל המחלה. "בחורים חוששים מהמחלה הם אפילו לא מתחילים איתי, כאילו יש עליי שלט' לא להתקרב, חולה בטרשת'. אני מעדיפה שלא להתחיל עם בחורים, מהחשש להיתקל בתגובה שלילית, אז אני פשוט מניחה את זה בצד".

בצל המחלה אוחזת ליפמן בזיכרונות קשים לא מעטים. אחד מהם הוא היום בו הבינה ליפמן שאפילו רחצה בים הפכה מורד כבת עבורה. "הייתי בים עם המשפחה, הלכנו בשעת הלילה כי בגלל המחלה לא טוב לי להיחשף לשמש. באותו היום הייתה גאות ובגלל הגלים לא הצלחתי לעמוד במים, אז ישבתי על כיסא במים ומהורים שלי החזיקו אותי כדי שהגלים לא יעיפו אותי. נפשית, זה היה יום קשה מאוד עבורי. חשבתי לעצמי מי שאפילו לים אני לא יכולה ללכת ותהיתי עד כמה הידרדר מצבי. אחר כך בכיתי כמשך שעות".

כאוהדת מושבעת של הפועל תל אביב, היא למודת ניסיון לרכוש כרטיסים רק לשורת הראשונות. "באתר המשחקים נאלצתי לשבת ביציע מאחור ומכיוון שכל האוהדים עמדו על הכיסאות לאורך המשחק לא ראיתי כלום. נורא רציתי לעמוד גם, אבל פחדתי לייפול. מאז אני מקפידה לשבת תמיד בשורות הקדמיות".

ליפמן לוקחת נשימה ארוכה ומבקשת מיד לחזור לאופטימית שהייתה בה. "עברתי דברים קשים פיזית ונפשית ולמדתי הרבה ובעיקר קר איך להתמודד עם זה ולחיות חיים מלאים. זה אפשרי".

הסרט

"קיבלתי המון מחמאות"

לפני כשנה וחצי פנתה שותפתה של ליפמן, אורטל סבת, וביקשה את הסכמתה ליצור סרט דוקומנטרי על חייה, סרט שיתעד את חייה לצד המחלה. "הסכמתי להשתתף בסרט כי חשבתי שזה יעלה את המודעות למחלה, כי לצערי הרבה אנשים חוששים ממנה".

בסרט מתועדת ליפמן ביום שגרתי בחייה, יום שדי זהה ליום של כל סטודנטית ממוצעת אחרת. היא מגיעה למכללה, יוצאת בערב עם חברות לפאב המקומי ומצטיירת כטיפוס חברותי ואופי טימי. אלא שלצד כל זה מספרת ליפמן על קשייה ועל החיים לצד המחלה מגיל צעיר.

הסרט הוקרן לראשונה לפני כחודשיים במיכללה בחוג לתקשורת ואף בחוג לשירותי אנוש לבקשתה של ליפמן והתגובות הנלהבות לא אחרו להגיע. "קיבלתי המון תגובות חיוביות על הסרט, חברות שלי אמרו שהן בחיים לא היו עושות את זה, אבל לי זה היה כיף. כולם אמרו לי שאני מדהימה ושהסרט מרגש ואילולא הסרט אני לא יודעת איפה הייתי שומעת כל כך הרבה מחמאות כאלו".

יוצרי הסרט סבת ואליהו הכינו את הסרט במסגרת עבודת גמר בלימודיהם. סבת, שותפתה של ליפמן במעונות הסטודנטים מספרת על הבחירה בה: "זה לא מובן מאליו לראות בחורה שמתמודדת עם מחלה לא רגילה ויחד עם זאת שמחה ושואפת לעשות כל מה שבנארם נריא עושה. מי שמכיר אותה מקבל פרופורציה לחיים", אמרה סבת.

העבודה על הסרט ארכה כשנה וחצי והוא הוקרן לראשונה לפני כחודשיים. כאמור, הסרט מועמד לפרס בתחרות סרטים קצרים של סטודנטים לתקשורת מרחבי הארץ, שיתקיים בקרויב באוניברסיטת תל אביב.

הסרט נקרא 'כמו סרט אמריקאי' כיוון שבסוף הסרט מציינת ליפמן כי היא בטוחה שהיא תנצח את המחלה כמו בסרט אמריקאי שתמיד הטובים מנצחים.

"אני חוששת מהידרדרות המצב. אני מפחדת ללכת לישון ולקום במצב גרוע יותר. החשש הגדול הוא מהיום שבו איאלץ לנוע בכיסא גלגלים. נותר לי להיות אופטימית ולקוות שלא אזדקק לכן

